

AKTUALITY

„A NOTRE CHER JELÍNEK EN CORDIAL HOMMAGE...“

V roce 2014 uplynulo 70 let od úmrtí básníka a Hanuše Jelínka (1877–1944). Toto výročí si Národní muzeum, kterému umělec ještě za života věnoval svoji osobní knihovnu a pozůstalost, připomnělo několika akcemi, které se uskutečnily sice až v roce 2015, ale byly iniciovány již v roce předcházejícím, a které měly veřejnosti připomenout tohoto všestranně zaměřeného intelektuála, jehož přínos pro českou kulturu a literaturu není stále plně doceněn.

Oprava hrobu

V pátek 26. června 2015 v 17 hodin se uskutečnila u hrobu Hanuše Jelínka na Vyšehradském hřbitově (oddělení XII., hrob č. 14) malá vzpomínková slavnost. Účastnili se jí zástupci Knihovny Národního muzea, členové Společnosti Aloise Jiráska, Matice české, sekce Společnosti Národního muzea, spolku Svatobor a potomci širší rodiny Aloise Jiráska. Pietní vzpomínka se konala u příležitosti dokončení generální opravy hrobu Hanuše Jelínka a jeho ženy, akademické malířky Boženy Jiráskové-Jelínkové (1880–1951). Hlavní projev o životě a díle Hanuše Jelínka zde pronesl prof. PhDr. Miloš Zelenka, Dr.Sc., předseda Společnosti Aloise Jiráska. Pracovníci Knihovny Národního muzea položili na hrob vzpomínkový věnec.

S nápadem opravit zdevastovaný hrob na Vyšehradě přišli knihovníci Národního muzea (Jaroslava Kašparová a Pavel Muchka) již na počátku roku 2014. Samotné rekonstrukce, která proběhla za dozoru Národního památkového ústavu,

se v květnu 2015 ujal umělecký restaurátor Pavel Malý z Lovosic. Zvláště důležitá k realizaci celého projektu byla spolupráce se Správou pražských hřbitovů. Oprava hrobu byla zajištěna finančními dary výše uvedených institucí a členy rodiny. Spočívala v demontáži celého rámování, očištění kamene, odstranění poškozeného podzákladí rámu, zhotovení nového základu a následném zpětném osazení stávajících ráků. Byl odstraněn znečištěný povrch z celého žulového náhrobku, došlo pak k hydrofobizaci a prohloubení kontur písma na náhrobku a vysekání čísla hrobu ve střední části rámovací desky.

Stav hrobu před opravou

Opravený hrob Hanuše a Boženy Jelínkových

Ze vzpomínkové slavnosti na Vyšehradském hřbitově

„OSOBNOSTI ČESKO-FRANCOUZSKÉ KULTURNÍ MEDIACE KOLEM HANUŠE JELÍNKA (1878–1944)“ – „FIGURES DE LA MÉDIATION CULTURELLE ENTRE LA FRANCE ET LES PAYS TCHÈQUES: AUTOUR DE HANUŠ JELÍNEK (1878–1944)“ – V NÁRODNÍM MUZEU

7. července 2015 se v rámci projektu „PROVENIO“ konala Národním muzeu v Praze česko-francouzská pracovní konference na téma „Osobnosti česko-francouzské kulturní mediace kolem Hanuše Jelínka (1878–1944)“.

Setkání francouzských a českých badatelů, které se uskutečnilo za podpory Francouzského institutu, Francouzského ústavu pro výzkum ve společenských vědách v Praze (CEFRES) ve spolupráci s pařížským Národním institutem východních jazyků a kultur (Institut national des langues et civilisations orientales – INALCO), se zaměřilo na možnosti spolupráce českých a francouzských badatelů v oblasti pramenného studia (knihovny, archívy) a ve výzkumu kulturních a literárních česko-francouzských a francouzsko-českých vztahů konce 19. a první poloviny 20. století. Jeho hlavním cílem bylo znovuotevření stále málo probádané problematiky kulturních česko-francouzských vztahů a kulturních recepcí konce 19. a první poloviny 20. století vzhledem k existenci bohaté a nepříliš využívané pramenné základny pro studium těchto vztahů, kterou představují knihovní celky a archivní fondy Národního muzea a jiných českých institucí. České badatelské úsilí koresponduje v mnohém s projekty, které v poslední době řeší pařížská univerzitní a výzkumná centra zaměřená na studium středoevropské kultury a literatury snažící se zmapovat příslušné dobové dokumenty dochované v pařížských i francouzských archivech a knihovních institucích.

Pracovníci Knihovny Národního muzea využili skutečnosti, že se koncem června u příležitosti Bohemistického kongresu sjela do Prahy řada předních francouzských bohemistů. Někteří z nich přislíbili účast i na našem muzejním setkání. Konference se kromě českých účastníků z řad pracovníků Knihovny Národního muzea, českých bohemistů a romanistů (např. prof. Miloše Zelenky ze Společnosti Aloise

Francouzští účastníci konference – prof. Catherine Servant, prof. Antoine Marès, prof. Xavier Galmiche a Mgr. Jean Boutan z Paříže

Referující z řad českých účastníků: dr. Jiří Hnilica, Mgr. Matěj Měříčka a Mgr. Jana Konečná

Jiráskova či dr. Jiřího Hnilici z Karlovy univerzity v Praze) tak účastnili přední francouzští bohemisté, na čele s historikem prof. Antoinem Marèsem, působícím na Univerzitě Paříž 1 Panthéon-Sorbonne, ředitelem Ústavu historie střední Evropy (Directeur du Centre d'Histoire de l'Europe centrale contemporaine Paris I.), který se dlouhodobě zabývá recepcí české kultury ve Francii a který je autorem řady zásadních prací a studií věnovaných česko-francouzským kulturním a politickým vztahům. V České republice strávil několik let, v letech 1998–2001 byl ředitelem zmíněného Francouzského ústavu pro výzkum ve společenských vědách v Praze. Z dalších badatelů to byl např. v České republice dobře známý profesor české literatury a středoevropských kultur na pařížské Sorbonně prof. Xavier Galmiche, literární historik, překladatel, ředitel vědeckého střediska Kultury a společnosti východní, balkánské a střední Evropy (UMR Eur'Orbem) a ředitel vědeckovzdělávacího střediska Slovanských studií (UFR Études slaves), dále prof. Catherine Servant z Národního institutu východních jazyků a kultur (INALCO), kde působí ve Vědeckém ústavu Europa-Eurasie (CREE) v sekci slovanských jazyků a literatur a zabývá se kulturní, literární a intelektuální historií českých zemí 19. a 20. století (mj. též Jelínkovou literární a novinářskou činností), a také Mgr. Jean Boutan z University Paříž IV Sorbonne, doktorand prof. Galmiche.

Ústřední tématem konference byla debata kolem života a díla diplomata, novináře a překladatele, velkého milovníka Francie a francouzské kultury Hanuše Jelínka (J. pronesl svého času tato slova: *«J'aime la France parce qu'elle m'a appris à aimer ma patrie»* – „miluji Francii, protože mě naučila milovat svoji vlast“), jehož cennou a bohatou osobní knihovnu NM vlastní od r. 1951.

Diskutující se však zaměřili i na další osobnosti kolem Jelínka, patřící jak české, tak francouzské kultuře, frankofily, kteří byli svými životními osudy a svojí činností spjatí se zemí galského kohouta a zapsali se do dějin česko-francouzských vztahů konce 19. a první poloviny 20. století (Josef Václav Frič, Vilém Gabler, Václav Hladík, Miloš Marten, Karel Teige). Řeč byla tedy nejen o Hanuši Jelínkovi, jeho manželce, akademické malířce Boženě Jelínkové-Jiráskové, která spolu se svým mužem sdílela jeho lásku k Francii a již

pobyt ve Francii přinesl mnoho tvůrčích impulsů a inspirace, ale také o Jelínkových předchůdcích či soupeřících.

Konference měla přátelský pracovní charakter, přednesené referáty nastínily směry dalšího bádání a účastníci se shodli na tom, že podobná setkání by se mohla v budoucnosti konat pravidelněji. Konferenční příspěvky by měly vyjít v písemné podobě v samostatném čísle Sborníku Národního muzea řada C v roce 2016.

„HANUŠ JELÍNEK A PŘÍBRAM“

Rodné město Příbram (městská knihovna Jana Drdy, Státní okresní archiv Příbram, Galerie Františka Drtíkola a soubor Chairé) na svého rodáka nezapomíná. Na Jelínkově rodném domě v Příbrami, hostinci Sebastopolu, byla v září roku 2009 za přítomnosti rodinných příslušníků rodiny Jiráskovy, představitelů města, kulturních pracovníků a zástupců městské knihovny, odhalena pamětní deska a v Galerii Františka Drtíkola na příbramském Zámečku představena výstava obrazů a kreseb básníkovy manželky Boženy Jelínkové-Jiráskové. Příbramský soubor „Chairé Příbram – vokálně-instrumentální soubor dobových nástrojů“ nastudoval při této příležitosti hudební pásmo „Zpěvy sladké Francie“, kolekci starofrancouzských písní v českých překladech Hanuše Jelínka. Knihovna Jana Drdy pořádá již od roku 1997 každoročně úspěšnou literární soutěž pro mládež nazvanou „Příbram Hanuše Jelínka“ a v roce 2015 na Jelínkovu počest vydala při příležitosti 115. výročí vzniku knihovny svou druhou elektronickou knihu, a to právě „Zpěvy sladké Francie“.

V době od 19. listopadu 2015 do 22. ledna 2016 se v prostorách Státního okresního archivu v Příbrami uskutečnila výstava „Hanuš Jelínek a Příbram“. Kromě výše zmíněných příbramských institucí a souboru Chairé se na výstavě podílí také Národní muzeum, které ji pojalo jako jednu z doprovodných akcí spjatých s výstavou nazvanou „Komu asi patřila?“, jež bude k vidění od počátku prosince 2015 do počátku března 2016 v Českém muzeu hudby v Praze. Obě výstavy jsou završením čtyřletého výzkumného projektu

„PROVENIO“ Knihovny Národního muzea, věnovaného výzkumu knižních vlastnických proveniencí dochovaných v knihách.

U příležitosti příbramské výstavy vychází drobná bibliofilie obsahující nejen text známých francouzských lidových písní, které Hanuš Jelínek jedinečným a nezapomenutelným způsobem převedl do češtiny, a CD hudebních nahrávek v podání souboru Chairé, ale poprvé také notový zápis písní.

Jaroslava Kašparová

Členové příbramského souboru Chairé s uměleckým vedoucím Josefem Krčkem (stojící vpravo nahoře)